

Daniel Guérin

Fascism och socialism

(september 1945)

*Denna artikel skrev Guérin i mars 1945 som utkast till förord till en ny fransk upplaga av hans välkända verk **Fascism och storfinans**. En engelsk översättning publicerades i tidskriften **Fourth International**, Vol.6 No.9, september 1945, s. 269-73, varifrån den översatts till svenska.*

Fascism och storfinans påbörjades 1934, strax efter 6 februari, och publicerades i juli 1936. Var det nödvändigt att trycka om boken i dess nuvarande form eller fortsätta efterforskningen fram till början av 1945? Utan tvekan slutade vi att skriva alltför tidigt. Fenomenet fascismen var då fortfarande under full utveckling (framför allt i Tyskland). Vissa av dess egenskaper hade ännu inte avslöjats tillräckligt. Det var nödvändigt att fortsätta undersökningen.

Men kanske var det felaktigt att tränga in alltför djupt. Syftet med denna bok, om vi kan uttrycka det så, är studien av fascismen *i dess rena form*. Vårt syfte var inte att skriva Italiens och Tysklands nutidshistoria; utan att med hjälp av parallella observationer av dessa två länder bättre förstå fascismens *grundläggande* natur.¹ Ty efter 1939 tenderar fenomenet fascismen att blandas samman med det imperialistiska krigets stora omvälvning. Ingenting liknar ett land i krig som ett annat land i krig. Fascismens karakteristiska drag har till stor del (inte helt) suddats ut av dessa numera välbekanta drag, nämligen den universellt lössläppta militarismen och krigsekonomin. Otviveltaktigen bör en materialistisk förklaring av kriget ges, liksom en materialistisk förklaring av fascismen. Men den som greppar efter för mycket mister ofta hela stycket. Vi lämnar den uppgiften åt andra.² Vi har medvetet begränsat omfattningen av detta arbete till enbart en studie av fenomenet fascismen.

En invändning kan möjligen göras att fascism och krig är oskiljaktiga, att det nuvarande kriget är fascismens ohyggliga resultat. Men det är precis detta vi förnekar. Det finns förvisso en direkt koppling mellan krig och fascism. De växer ur samma dynghög; de är, var och en på sitt sätt, det fruktansvärda resultatet av det nedåtgående kapitalistiska systemet. Båda härrör från systemets grundläggande styggelser: för det första oförenligheten mellan produktivkrafternas enorma utveckling och det privata ägandet av produktionsmedlen; för det andra uppdelningen av världen i nationalstater. På olika vägar strävar båda efter att bryta den järnring av motsättningar i vilken detta system hädanefter är innesluten. Båda strävar efter att återställa de hotade kapitalistiska vinsterna. Och samtidigt som dessa båda fenomen strävar efter att förlänga systemets livstid, påskyndar de slutligen i själva verket tidpunkten för dess kollaps. Utöver dessa allmänna band kan dessutom en mer direkt koppling märkas mellan fascism och krig i Italien och Tyskland: eftersom dessa två länder saknar råvaror och marknader, eftersom de faller inom kategorin ”hungriga nationer” i motsats till ”mätta” nationer, så får krisen som skakar hela det kapitalistiska systemet i deras fall en särskilt tillspetsad karak-

¹ Det har invändits emot att denna bok är något schematisk. Vi är inte säkra på att denna kritik är välgrundad. Den skulle vara det om vi hade haft för avsikt att pressa de två undersökta ländernas utveckling i samma form, utan att ta hänsyn till deras olikheter på alla områden. Det var inte vårt syfte. Genom att begränsa oss till deras gemensamma drag, vilka är de specifika dragen för fenomenet fascismen, avsåg vi aldrig att framställa den italienska fascismen och den tyska nationalsocialismen som helt identiska. Vi har gått tillväga i likhet med läkare som, på grundval av särskilda iakttagelser av olika patienter, fastställer samma allmänna symptom på en viss sjukdom.

² Jfr. Henri Claude: *From The Economic Crisis To The World War, 1929-1939, an attempt at a materialist explanation of modern war.*

tär, och påtvingar dem, *före de andra*, en ”stark stat”. De agerar som ”aggressiva” makter med målet med lägga beslag på en del av bytet från de ”mätta” nationerna. De strävar efter en ny världsuppdelning genom vapenmakt, medan deras motståndare motsätter sig denna omfördelning, och ger sig ut för att vara ”fredsölskande” makter.

Fascism och krig

Fascism och krig är således helt klart besläktade. Men sambandet är *inte av typen orsak och verkan*. Om fascismen elimineras (förutsatt att det kan göras) så betyder det inte alls att orsakerna till rivaliteten och imperialistiska krig därmed försvinner. Under fyra år, från 1914 till 1918, slogs två stormaktsgrupper om världsmarknaden. Det fanns inget ”fascistiskt” land i något av lägren. I själva verket har fascism och krig samma grundorsak, som de är *olika* påföljder av: även om de två fenomenen korsar varandra, och ibland kan förväxlas med varandra (och det görs alla möjliga medvetna ansträngningar att blanda ihop dem), så har båda likväl en särskild existens som kräver en separat studie.

Studiet av fenomenet fascismen bör fortsättas även efter 1936. Men bortsett från några ytterligare fakta, några bekräftelser och några prickar över i:na, har vi inte ansett det nödvändigt – av den anledning som gavs ovan – att uppdatera undersökningen. Därför har vi gjort en kompromiss: som utgångspunkt för detta nytryck har vi tagit texten i den amerikanska översättning som publicerades i början av 1939 under titeln *Fascism and Big Business*. Denna översättning gjordes med hjälp av dokumentation fram till slutet av 1938. Den ursprungliga texten var då mycket noggrant reviderad (framför allt det som rör Tyskland). Vi nöjer oss med att bara till den lägga ett antal rättelser som förefaller nödvändiga att göra vid början av 1945.

Kastar händelserna efter 1939 nytt ljus på fenomenet fascism? Med risk för att göra läsaren besviken, svarar vi nekande. Med risk för att verka förmättna eller att klamra oss fast vid ståndpunkter som överlevt sig själva, så kommer vi säga att de senaste årens händelser, enligt vår mening, inte i någon påtaglig grad ändrar vår boks slutsatser. Det enda som fascismen har kommit med sedan 1939 är nya bevis på sitt barbari. Men vem kan bli förvånad över detta, efter att ha bevittnat hur den krossade de italienska och tyska proletariaten innan den krossade Europa? Och kan detta barbari, som är ”fascistiskt” i dess mest vedervärdiga drag, anses vara endast ”fascistiskt”? Hela kriget är barbariskt.

Bortsett från detta så har kriget och den tyska ockupationen, genom att ge oss möjlighet att observera fenomenet närmare, lärt oss, vilket vi redan hade misstänkt, att den fascistiska regimen trots sina ”totalitära” anspråk inte är homogen. Den lyckades aldrig upplösa de olika grundämnen som den bestod av i en enda legering. Dess olika hjul fungerade inte utan friktion. Trots Hitlers årtal långa försök att finna en kompromisslösning mellan partiet och armén, Wehrmacht å ena sidan, och Gestapo och SS å den andra, så fortsatte de att slåss som hund och katt. Denna konflikt döljer en klassfråga. Trots sin framtoning, som den fascistiska regimen gladeligen framhöll, tämjde den aldrig bourgeoisien. När vi för flera år sedan försvarade tesen att fascismen är ett instrument för storfinansens, så invände man att storfinansens i såväl Italien som i Tyskland (Tyskland framför allt) marscherar i takt. Detta är inte helt sant.

Bourgeoisien kvarstod som en autonom kraft, som eftersträvade sina egna mål inom den totalitära staten. Den drev andra till att ta på sig brunskjortan, för Hitlers skaror var outhärliga för att kunna krossa proletariatet, men hittills har bourgeoisien själv inte tagit på sig brunskjortan (eller, om den har gjort det, så har det bara varit ett spel för gallerierna). Hermann Rauschning missledde oss med sin tes att den härskande klassen slogs ut av de nazistiska plebejerna, människor som inte respekterade någonting, ”nihilister”. Det har otvivelaktigen förekommit enstaka fall där storkapitalister har behandlats illa eller tvingats emigrera. Men storfinansens, betraktad som helhet, uppslukades inte av det bruna tidvattnet. Tvärtom.

Armén och regimen

I alla tider har armén varit den härskande klassens instrument framför alla andra. Arméns relativa oberoende i förhållande till regimen, dess vägran att låta sig grundligt nazifieras, visar storfinansens (och de stora jordägarnas) självständighet från den fascistiska regimen, dess vägran att upptas i leden. Vi kommer att få höra: Hitler utdelade några hemliga slag inom sin generalstab, olydiga generaler eliminerades successivt. Tveklöst, men denna ständiga ”utrensning” var bara en bekräftelse på det motstånd som armén, med stöd från storbourgeoisien, gjorde mot en fullständig nazifiering.

Men hur ligger det till med 20 juli, med de generaler, de storkapitalister, de godsägare som hängdes eller sköts efter mordförsöket på Hitler? 20 juli 1944 i Tyskland, liksom 25 juli 1943 i Italien (dagen då marskalk Badoglio och kungen lät arrestera Mussolini), utgör slående bevis på att den kapitalistiska härskarklassen aldrig absorberades av den självutnämnda totalitära staten. Efter att ha understött fascismen och hjälpt fram den till makten, tolererade bourgeoisien, trots mindre olägenheter, de nazistiska plebejernas övertagande av staten: detta överensstämde med dess intressen. Men från den dagen då det framgick att olägenheterna med regimen vägde mer än fördelarna, tvekade inte bourgeoisien att med stöd från armén kasta den överbord.

Redan 1936 framförde vi denna hypotes i vår boks slutsatser. Åtgärden lyckades i Italien. Den har misslyckats i Tyskland, till dags dato. Men sedan mordförsöket den 20 juli, är det praktiskt taget över för Hitler. Storfinansens och de högsta kretsarna inom armén följer honom inte längre.³ Han lever bara vidare på konstgjord väg, genom den oerhörda terror som polisen och Himmlers SS utövar mitt ibland armén och befolkningen som helhet. Han överlever bara därför att planerna på en uppdelning av Tyskland, som det talas om i utlandet, har väckt en desperat reflex av självbevarelsedriftens instinkt hos massorna. Trots att folket har övergivit regimen har denna för tillfället kunnat dra nytta av detta. Han överlever bara därför att den härskande klassen är rädd för att utlösa ett öppet inbördeskrig medan det utländska totala kriget pågår. Detta sista kapitel visar att det fruktansvärda förtryckarinstrument som smidits av fascismen kan förlänga dess livslängd för en kort tid, även efter att den har övergivits av storfinansens. Den kula som är avsedd för arbetarna kan också användas för att göra hål i skinnet på ett fåtal kapitalister. Men inte under en längre tid. Ingen politisk regim kan regera mot den klass som innehar den ekonomiska makten. Även om det kanske inte behagar vissa naiva människor, så har de gamla lagarna som alltid reglerat klassförhållandena inte slagit fel den här gången heller. Fascismen har inte upphävt dem genom att svinga ett magiskt trollspö. Kopplingen mellan fascismen och storfinansens är så intim att den dag som storfinansens drar tillbaka sitt stöd är början på slutet för fascismen.

Grundläggande tes

Utifrån vår grundläggande tes, enligt vilken fascismen huvudsakligen är ett instrument för den tunga industrin, drar vissa människor slutsatsen att det idag skulle räcka med att i Tyskland, konfiskera den tunga industrin för att utrota alla frön till fascismen. Vi invänder starkt mot denna felaktiga och tendentiösa slutledning. Otivelaktigen är den tunga industrin den mest aggressiva, mest reaktionära delen av kapitalismen. Obestriddligen stödde den och upphöjde sedan de fascistiska banden till makten. Men en ”konfiskering” av dess förmögenhet skulle inte räcka (snarare tvärtom) för att lösa de motsättningar som hela den tyska kapitalismen brottas med. Dessutom, vilka kommer att gagnas av denna konfiskering? ”Majoriteten av andelarna, är det sagt, skulle oundvikligen falla i händerna på de allierade.” Detta är en led-

³ ”Sedan mordförsöket, har Hitler vetat att ... adeln och den militära kasten, de stora industrimännen, bankirerna ... är emot honom.” Utdrag från en redogörelse för mordförsöket 20 juli av Mr Lochner, krigskorrespondent för Associated Press, publicerad i *Le Monde*, 21 mars 1945.

tråd. Det är här inte en fråga om en politisk upprensning som syftar till att förstöra fascismens frön, utan ett försök från de angloamerikanska makterna att strypa sin tyska konkurrent. För inte så länge sedan ockuperade Poincairés trupper den industriella regionen i Ruhrområdet med liknande motiv. Det är väl känt att denna åtgärd fungerade som en språngbräda för nationalsocialismen. Endast den proletära revolutionen kan slutgiltigen befria världen från Hitlers mardröm.

I slutsatserna till denna bok poängterade vi fascismens enastående *vilja att leva vidare*. Den desperata iver med vilken den idag försvarar sig, även om den själv vet att den är förlorad, överträffar uppenbart alla förväntningar. Ändå är fenomenet begripligt om man kommer ihåg att fascismen inte bara är ett instrument till gagn för storfinansen, utan *samtidigt* den utarmade och missnöjda småbourgeoisien mystiska omvälvning. Även om en stor del av medelklassen som hade hjälpt fascismen till makten idag är grymt bedragen, så gäller inte detta den *militanta* delen. Det finns många playboys och korrupta människor i den fascistiska statens enorma byråkratiska apparat, men det finns också en del *riktiga fanatiker*. Dessa försvarar inte bara sin sociala ställning och sina liv genom att försvara regimen, de försvarar också en idé som de stadigt håller fast vid till döden. (Låt oss i förbigående notera: det är inte genom råstyrka, och ännu mindre genom utländska bajonetter, som man förlorar tron. Endast den proletära revolutionens kraftfulla vind i Tyskland skulle kunna rena deras hjärnor.)

I de länder där fascismen har förvärvat makten har den en möjlighet att leva vidare av en annan anledning: under sin nedgång, liksom vid sitt tillblivande, har den mycket att tacka sina "motståndare" för: den "demokratiska" stat som efterträder den kommer att förbli helt smittad av det fascistiska viruset (precis som den "demokratiska" stat som hade föregått den var helt smittad av det fascistiska viruset). "Utrensningen" är ingenting annat än en skamlig komedi, eftersom det är nödvändigt att förstöra den borgerliga staten för att verkligen desinficera den. De administrativa topparna, armén, polisen, rättsväsendet, bemannas av assistenter och medhjälpare från den tidigare regimen, i stort sett samma personal som för en kort tid sedan levererade maktens nycklar till fascismen. I Italien är marskalk Badoglio mannen som en gång ställde arméns kadrer och resurser till "svartskjortornas" förfogande. Vem skulle bli förvånad om han, som Mussolinis efterträdare, låter il Duce fly från fängelset? Bonomi banade medvetet väg för fascismen under 1921-22. Vem skulle bli förvånad om den fascistiska generalen Roatta skulle lyckas fly 1945 under hans regering och med medverkan från hans funktionärer? När kommer den självbelåtna Brüning att återvända till Tyskland? Endast det revolutionära proletariatet kommer att kunna spika fast de fascistiska banditerna och deras medbrottslingar mot väggen utan dröjsmål eller tvekan.⁴

Fascismens nya former

Efter undergången som politisk regim verkar fascismen anta helt nya former. Den verkar ha lärt sig mycket av den taktik som motståndsrörelsen antagit i de ockuperade länderna. Den studerar lärdomarna från maquisen. Fascisterna i Tyskland organiserar sig redan för en framtida underjordisk kamp. Det är möjligt att vi får se något av detta slag även i Frankrike. Vi kanske inte har rensat bort Doriot och Darnands bindlar i hela den utsträckning som vi trodde. Kan sådana företag lyckas? Problemet är inte *tekniskt*, det är *politiskt*. Framför allt har maquisen sin framgång att tacka det faktum att de fick stöd från delar av befolkningen. En rebellisk fascism skulle inte kunna stå emot en mäktig rörelse av antifascistiska och revolutionära massor. Men om en sådan massrörelse inte utvecklas eller om andra faktorer (som vi kommer att tala om lite längre fram) driver tillbaka en del av medelklasserna och bönderna till reaktionen, då kan en underjordisk fascism bli en verklig fara.

⁴ De röda partisanernas avrättning av Mussolini, en händelse som inträffade efter att denna inledning skrevs, bekräftar vår tes. Som väntat gjorde denna direktaktion "rätt typ" av människor missnöjda.

Kanske finns det en punkt i denna boks slutsatser som inte har betonats tillräckligt: klasskampens underjordiska utveckling under den fascistiska slöjan. Vi betonade, och det var nödvändigt att betona, de fruktansvärda metoder som de totalitära regimerna begagnade för att bryta upp, ”atomisera” arbetarklassens rörelse, för att vetenskapligt förfölja den, om man kan uttrycka det så, och för att förstöra varje form av opposition i sin linda. Men gradvis och i den mån som den fascistiska slöjan har lyfts ser vi att klasskampen, som antogs vara förstörd för alltid, fortsätter precis åt rätt håll. När vi skriver dessa rader har norra Italien ännu inte blivit befriat. Men vi har redan hört många ekon från den extraordinära kampförmåga som under de senaste åren uppvisats av arbetarna i Milano, i Turin, inom de stora industrikomplex över vilka den röda flaggan vajade 1920. Mer än tjugo år av fascistisk diktatur har inte lyckats förändra den italienska arbetaren.

I Tyskland har regimens och polisens terrorgrepp varit oändligt mycket starkare. Men trots den brutala munkavle som satts på det tyska folket,⁵ ser vi än en gång spår av en revolutionär förtrupp, särskilt i koncentrationsläger och fångelser. Fascismen har inte stoppat mänsklighetens kontinuerliga marsch mot frigörelse. Den har bara fördröjt den temporärt, om alls.

Är det nödvändigt att återutge den här boken vid en tidpunkt då Mussolinis och Hitlers öde tycks avskräcka deras efterföljare i andra länder? Behåller den sin aktualitet utöver sitt tillbakablickande intresse?

Vid omläsningen av boken imponeras vi av det faktum att dess verkliga tema är *socialismen* i högre grad än *fascismen*. För vad är fascism, i grunden, om inte ett direkt resultat av misslyckandet att uppnå socialism? Bakom fascismen är socialismens skugga ständigt närvarande. Vi har bara studerat den första i förhållande till den andra. Mer än en gång har fascismen på dessa sidor helt enkelt tjänat som en motsats med vilken vi genom skillnader bättre har kunnat definiera vissa av socialismens väsentliga aspekter. Vi hoppas att när den dag kommer då ingenting av fascismen återstår, som annat än ett dåligt minne, så kommer den här boken att förbli ett försök att ställa socialismen mot vad som en gång var dess mest fruktansvärda motståndare. Av den anledningen kanske *Fascismen och storfinansens* inte kommer att föråldras allt för snabbt.

En utbredd illusion

Men, uppriktigt talat, är det absolut säkert att den fascistiska epidemin en gång för alla har tyglats? Vi kan bara hoppas det, men vi kan inte alls vara säkra på det. Det är en utbredd illusion att ”axelmakternas” nederlag innebär dödsstöten för fascismen över hela världen. Fascismen, om ni tillåter oss upprepa det, är inte en produkt som är specifikt italiensk eller specifikt tysk. Det är bara en specifik produkt av den ruttnande kapitalismen, av krisen i det kapitalistiska systemet som har blivit en permanent sådan. Den har ett dubbelt ursprung i storfinansens beslut att återupprätta vinstmekanismen genom exceptionella åtgärder och i de utarmade och förtvivalade medelklassernas revolt. I efterdyningarna av andra världskriget kommer kapitalismen i Europa att skakas av långt större motsättningar, som kommer att skilja sig starkt från dem som följde efter första världskriget. Den kommer att behöva en ”stark stat” för att överleva. ”Den kontrollerade ekonomin”, detta skrangliga hjälpmedel som den inte längre kan undvara, är oförenlig med en ”demokratisk” politik. Den kräver en stabil centralmakt som inte är föremål för massornas kontroll. ”Kontrollerad ekonomi” är inte specifikt

⁵ Inte bara Gestapos förtryck, utan också mobiliseringen av alla arbetsföra män, skingrandet av befolkningen från de förstörda städerna och industriella centran runt om i landet, de systematiska ansträngningarna från de allierade att förhindra revolutionen i Tyskland även till priset av att dra ut på den monstruösa slakten, nederlagets nedslående effekter, den desperata flykten framför Röda armén, som talade i termer av hämnd och inte av befrielse; alla dessa faktorer bidrog till att demoralisera och tillfälligt lamslå det tyska proletariatet. Men kanske glädjs vissa människor i förtid över dess nuvarande apati. - (Slutet av maj 1945.)

fascistisk; den finns, i varierande grad, i alla länder. Men den anpassar sig bättre till fascistiska regimer än till ”demokratiska” regimer.

Å andra sidan kommer den enorma utarmningen av stora delar av medelklasserna (mycket mer utbredd än den som fanns i Italien och i Tyskland under perioden ”mellan de två krigen”) att skapa ett tillstånd av djup social instabilitet. Det är mycket troligt att storfinansen återigen kan driva småbourgeoisien till vanvett, få den på fötter, beväpna den och inspirera den till fanatism, om arbetarpartierna dessvärre visar sig oförmögna återigen att leda in dem på en annan utväg.

Låt oss också vända vår uppmärksamhet mot ungdomen. Våra unga rebeller har fått till vana att leva utanför lagen; de har formats av maquisens bistra och extraordinära erfarenheter. Idag upplever de svårigheter och olust i att återanpassa sig till ett prosaiskt ” normalt liv”. Motståndskampens nesliga avslutning slungar dem dessutom ner i missmod och tvivel. Låt oss inte glömma att frivilligkåren med världskrigets krigsveteraner av liknande psykologiska skäl tillhandahöll Mussolinis och Hitlers första rekryter efter vapenstillståndet 1918. Se upp!

Utländskt bistånd

Fascismen kan dessutom tillförsäkra sig stöd utomlands. De stora ”demokratierna” säger inte alltid sanningen. De bekämpade Hitler, men inte, som de påstår i dag, på grund av den nationalsocialistiska regimens auktoritära och brutala form, utan därför att den tyska imperialismen, vid en given tidpunkt, vågade ifrågasätta världshegemonin. Alltför många har glömt bort att Hitler lyftes till makten med den internationella bourgeoisins välsignelser. Alla bevis visar att den angloamerikanska kapitalismen, från den brittiska aristokratin till Henry Ford, under de första åren av hans styre gav honom sitt stöd. De såg honom som ”den starke man” som ensam kunde återupprätta ordning i Europa och rädda kontinenten från bolsjevismen.⁶ Först långt senare, när kapitalisterna i de ”demokratiska” länderna fann sina intressen, sina marknader, sina råvarukällor hotade av den tyska imperialismens oemotståndliga expansion, började de predika mot nationalsocialismen, fördöma den som ”omoralisk” och ”okristlig”. Men till och med då fanns det kapitalister och kardinaler som var mer angelägna om att avvärja den ”röda faran” än den tyska faran, och därför även fortsättningsvis var förtjusta i Europas polisman.

Idag utropar de stora ”demokratierna” sig själva till ”antifascister”. Det är det ord som de alltid använder. I själva verket blev antifascismen nödvändig för dem som en plattform för att besegra den tyska konkurrenten. De kunde inte få full lojalitet från folkmassorna i kampen mot hitlerismen genom att enbart väcka nationella känslor. Trots allt yttre sken är vi inte längre kvar i de nationella krigens tidsålder. Kampen mellan klasserna, det sociala kriget, dominerar vår epok. De arbetande massorna skulle inte ha drivits till att uppoffra sig för att befria Europa om inte någon slags sociala tankar väcktes hos dem, om det inte vädjades till deras klassinstinkt. De fick höra att det var nödvändigt att göra slut på fascismen. Och eftersom de mer eller mindre tydligt förstod att fascismen är en förvärrad form av den avskydda kapitalismen, så gick de med på alla uppoffringar. De parisiska barrikaderna i slutet av augusti 1944, maquisernas bedrifter, kommer att leva vidare som beundransvärda exempel på proletär hängivenhet.

Men imorgon kan de stora ”demokratierna” mycket väl ställa tillbaka *antifascismen* på hyllan. Redan betraktas detta magiska ord, vilket inspirerade arbetarna att resa sig mot hitlerismen, av dem som icke önskvärdt, så snart det blev den samlande punkten för det kapitalistiska systemets motståndare. Redan har de allierade i Belgien och Grekland inte tvekat att brutalt krossa

⁶ Notera: En annan bortglömd detalj är att den ”absoluta gräddan” från Paris, London och New York paraderade framför Palazza Venetia för att kasta beundrande blickar på den Caesar som hade fått tågen att gå i tid.

samma motståndsrörelse som de gärna utnyttjade för sina egna syften. För att återupprätta ”ordningen” kommer de förr eller senare att tvingas (vilket redan är fallet i Grekland) att finna stödpunkter mitt ibland de befriade befolkningarna. Mot folkets förtrupp kommer de att stödja formationer av klart fascistisk karaktär. Naturligtvis kommer dessa att ges ett annat namn, eftersom ordet fascist definitivt är ”utspelat”. Men under den nya etiketten kommer de gamla varorna att förbli desamma. Det är att vänta att de allierade i morgon mer eller mindre dolt kommer betrakta nyfascismen som en garanti mot ”kaoset” och ”anarkin” i Europa; det vill säga, mot den proletära revolutionen.

Storfinansen, såväl den inhemska som den angloamerikanska, kommer i ett eller annat land naturligtvis att tveka att lämna över makten till fascismen (de osmakliga upplevelserna från Italien och Tyskland kommer tveklöst att göra dem något försiktiga på den punkten), men det är ganska troligt att man åtminstone kommer att utnyttja de fascistiska gängen som anti-arbetarmiliser. Kort sagt kommer fascismen, oberoende av vilket namn den går under, att förbli den ruttande kapitalismens reservarmé.

Den grundläggande slutsatsen

Således verkar vår grundläggande slutsats bekräftas av den senaste utvecklingen, nämligen att fascismen, ett resultat av misslyckandet att uppnå socialismen, effektivt kan bekämpas och slutgiltigt besegras endast genom den proletära revolutionen.

Det onda kan inte avväjas genom symptomlindrande medel och lappverk. Världen kastas omkring i kaos och den ”starka statens” ingripande har blivit nödvändig eftersom den kapitalistiska bölden har vuxit i omätbar skala. Bölden kan bara tas bort genom proletariatets kirurgiska ingrepp. Utöver denna radikala lösning finns det ingen frälsning; all ”antifascism” som förkastar det är endast fruktlöst och bedrägligt babbel. Det olyckliga är att vi har låtit de borgerliga demokraterna lägga beslag på antifascismen. Dessa herrar fruktar den fascistiska knutpiskan för sina egna skinn, men de fruktar den proletära revolutionen minst lika mycket. De trollar fram en bastardlösning för att förena dessa två rädslor, ”folkfronterna”. ”Folkfronterna” orerar mot fascismen, utan att vidta en enda genomgripande åtgärd för att attackera dess materiella rötter. De avstår från att göra något mot kapitalismen, trots sina demagogiska tirader mot de ”två hundra familjerna”, mot ”trusterna”, och ett ännu allvarligare brott, genom sin ekonomiska och sociala politik, som fördjupar spänningarna mellan proletariatet och medelklasserna; och driver därmed de senare mot samma fascism som de påstår sig vilja avleda dem ifrån.

Det fascistiska hotet har fått många människor att upptäcka problemet med medelklasserna. Alldeles nyss såg vänsterpartierna dem som bara ett enkelt, troget och stabilt valklientel. Men från den dag då medelklasserna under loppet av sina pendlingar, som förstärks av den ekonomiska krisen, visade att de kunde gå över till det motsatta lägret, att de kunde gripas av kollektiv galenskap, att de kunde ta på sig den fascistiska uniformen, har dessa partier känt den ångest som en hönsamma har när hon riskerar att förlora sina kycklingar; frågan har blivit en besatthet för dem – *hur kan man hålla kvar medelklasserna?* Tyvärr har de inte förstått (och vill heller inte förstå) problemet. Vi måste be om ursäkt för att i denna bok bara ha skummat ytan av detta problem. Det har inneburit att logiken i vår analys i mindre utsträckning har fått oss att undersöka hur socialismen skulle kunna vända medelklasserna bort från fascismen, än att visa varför och hur fascismen lyckades erövra dem. Läsaren kommer därför tillåta oss att göra en kort utvikning här.

Medelklasserna och proletariatet har gemensamma intressen mot storfinansen. Men det handlar om mer än gemensamma intressen. De är inte ”antikapitalistiska” på samma sätt. Otvivelaktigen utnyttjar och förstärker bourgeoisien dessa intresseskillnader godtyckligt, men den har inte skapat dem. Det är därför omöjligt att samla proletariatet och småbourgeoisien

runt ett gemensamt program, som skulle kunna tillfredsställa båda till fullo. En av de två parterna måste göra eftergifter. Proletariatet kan naturligtvis gå med på några. När möjligheten finns måste det se till att de slag som det riktar mot storfinansen inte samtidigt slår mot de små investerarna, hantverkarna, köpmännen, bönderna. Men på vissa viktiga punkter måste det förbli omedgörligt, för om det ger sig på dessa punkter för att behålla inflytandet över medelklasserna, för att lugna de små butiksägarna eller bönderna, då skulle det avstå från att dela ut de avgörande slagen mot kapitalismen. Och varje gång som det misslyckades i sitt uppdrag att förstöra kapitalismen, varje gång det inte har drivit sin fördel till vägs ände, så har medelklasserna, fångade mellan den hotfulla storfinansen och en aggressiv arbetarklass, blivit rasande och vänt sig till fascismen.

Revolutionära handlingar

Kort sagt, proletariatet kan inte vinna över medelklasserna genom att avstå från sitt eget socialistiska program. Proletariatet måste övertyga medelklasserna om sin förmåga att leda in samhället på en ny väg, med styrka och fasthet i sina revolutionära handlingar. Men det är just detta som uppfinnarna av "folkfronterna" inte vill förstå. De har bara en tanke i huvudet: att fånga medelklasserna med bete och krokare, och de gör det med sådan stor skicklighet att de så småningom kastar dem tillbaka mot det fascistiska betet.

När de står inför dilemmat, fascism eller socialism, blir dessa ömtåliga demokrater röda av ilska. Vilken rätt har någon att störa det rena vattnet i deras "antifascism"? Men den dagen kommer, då (så var det sorgliga ödet för några bland dem) de själva faller för den fascistiska knutpiskan. Låt oss hedra deras minne och samtidigt fördöma deras bankrutt.

Antifascismen kan aldrig segra så länge den fungerar som svansen på den borgerliga demokratis drake. Varning för "anti"-formler. De är alltid otillräckliga eftersom de är rent negativa. Man kan inte besegra en princip om man inte mot den ställer en annan princip – en överlägsen princip. Mitt under sina omvälvningar, söker världen av idag inte bara efter en egendomsform som motsvarar den moderna produktionens kollektiva karaktär och gigantiska omfattning; den söker också en regeringsform som kan ersätta kaos med en rationell ordning, när människan befrias. Den borgerliga parlamentarismen erbjuder bara en karikatyr på demokrati, mer maktlös och korrupt än någonsin. Lurad och nedslagen vänder världen sig till den starka staten, till mannen sänd från himlen, till "ledarprincipen". På idéplanet kommer fascismen att besegras först den dag då vi för mänskligheten uppvisar och genom exempel gör en ny sorts mänsklig styrelseform segerrik, en äkta demokrati, komplett, direkt, under vilken alla producenter deltar i förvaltningen av tingen. Denna nya typ av demokrati är inte en chimär, ett andligt påfund. Den existerar. Som vi kommer att visa i ett annat arbete lät den stora franska revolutionen oss bevittna dess första födelse. Kommunen 1871 var det första försöket att tillämpa den, som Marx och Lenin har visat på ett mästerligt sätt. De ryska sovjeterna 1917 gav modellen till världen på ett oförglömligt sätt. Sedan dess har sovjetdemokratin gått igenom en lång nedgångsperiod i själva Ryssland, av allt för många skäl för att kunna beskrivas här. Denna tillbakagång sammanfaller med fascismens uppkomst.

Idag ligger fascismen förlamad. Vi kommer att ge den det slutliga slaget genom att i handling bevisa att en sann demokrati, kommunens demokrati eller demokrati av sovjetisk typ, är genomförbar och överlägsen alla andra mänskliga styrelseformer. *All makt åt sovjeterna*, sade Lenin. Mussolini karikerade skamligt detta slagord, och gjorde om det till den totalitära statens slagord: *all makt åt fascismen*.

Den totalitära staten är ett raglande monster. Vi ska bli av med den för evigt genom att försäkra antitesens seger: Arbetarrådets republik.

Översättning: Jesper Sydhagen